

Необхідно звернути увагу, що особа, яка оскаржила постанову у справі про адміністративне правопорушення, звільняється від сплати державного мита (судового збору) [1, 4], про що зазначається у позовній заяві [2].

Орган (посадова особа), суддя при розгляді скарги на постанову, винесеної патрульними поліцейськими, по справі про адміністративне правопорушення, адміністративний позов про визнання протиправним та скасування індивідуального акта перевіряє законність і обґрунтованість винесеної постанови і приймає одне з таких рішень: 1) залишає постанову без зміни, а скаргу без задоволення; 2) скасовує постанову і надсилає справу на новий розгляд; 3) скасовує постанову і закриває справу; 4) змінює захід стягнення в межах, передбачених нормативним актом про відповідальність за адміністративне правопорушення, з тим, однак, щоб стягнення не було посилено.

Скаргу на постанову по справі про адміністративне правопорушення, винесену патрульними поліцейськими, адміністративний позов про визнання протиправним та скасування індивідуального акта може бути подано протягом десяти днів з дня винесення постанови.

Розглядається скарга на постанову по справі про адміністративне правопорушення, адміністративний позов про визнання протиправним та скасування індивідуального акта правомочними органами (посадовими особами) в десятиденний строк з дня її надходження, якщо інше не встановлено законами України.

Таким чином, на сьогодні відсутні жодні перепони для реалізації кожним права на оскарження рішень патрульних поліцейських як суб'єктів владних повноважень.

Список бібліографічних посилань

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 № 8073-X // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 21.10.2019).

2. Кодекс адміністративного судочинства : закон України від 06.07.2005 № 2747-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 21.10.2019).

3. Про звернення громадян : закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 21.10.2019).

4. Про практику застосування адміністративними судами положень Закону України від 08.07.2011 № 3674-VI «Про судовий збір» : постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 23.01.2015 № 2 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002760-15> (дата звернення: 21.10.2019).

Одержано 29.10.2019

УДК 342.72

Олена Геннадіївна ЮШКЕВИЧ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-0024-6070>;

Юлія Олександрівна ОЛЬХОВСЬКА,

студентка 3 курсу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ПОВНОВАЖЕННЯ АДВОКАТА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Актуальність цієї теми спричинена різними поглядами адвокатів та суддів на, здавалося б, просте питання: якими документами мають підтверджуватись повноваження адвоката як представника в адміністративному суді? З першого погляду, це запитання не викликає труднощів, так як, воно законодавчо визначене, але на практиці виникають спірні моменти з цього приводу, які тягнуть за собою перешкоди у здійсненні представництва, наслідком яких може бути недопуск адвоката до участі в судовому процесі та інші наслідки, передбачені процесуальним законодавством.

Питання процесуального представництва в адміністративному судочинстві були предметом вивчення науковців у галузі адміністративного права і процесу В. М. Бевзенко, А. Т. Комзюк, О. В. Кузьменко, Р. С. Мельник та об'єктом обговорення суддів адміністративного суду Я. О. Берназюк, О. А. Кармазін тощо.

Ми погоджуємося із законодавцем, що вимога статті 131-2 Конституції України [1] щодо належного представництва особи в суді є складовою частиною забезпечення ефективного захисту процесуальних прав кваліфікованою особою, функціонування системи правосуддя, відповідає гарантованому статтею 59 Конституції України праву на професійну правничу допомогу.

Відповідно до ч. 4 ст. 59 Кодексу адміністративного судочинства України [2] повноваження адвоката як представника підтверджуються довіреністю або ордером, виданим відповідно до Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» [3]. Законодавець таким чином встановив, що кожен з цих документів окремо підтверджує повноваження адвоката. Наприклад, подавати процесуальні документи в суд, приймати участь в судових засіданнях.

Але на практиці виникає питання, чи достатньо адвокату тільки довіреності або ордеру, щоб представляти інтереси клієнта в суді.

Загальні питання, пов'язані із поняттям, формами, порядком видання тощо, регулюються Цивільним кодексом України [4]. Довіреність – це письмовий документ, що видається однією особою іншій особі для представництва перед третіми особами відповідно. У довіреності від фізичної або юридичної особи, як правило, зазначаються дані довірителя; дані уповноваженого представника: прізвище, ім'я, по батькові, підпис, паспортні дані, реєстраційний номер облікової картки платника податків, місце прописки; повноваження представника тощо.

Проте, наразі деякі судді висловлюють думку, що довіреність сама по собі не є доказом, який підтверджує повноваження адвоката, а також не свідчить про те, що у відносинах з довірителем ця фізична особа як представник за довіреністю виступає у статусі адвоката. При цьому, сам суд вказує на можливий варіант вирішення цієї проблеми, шляхом прямого зазначення в тексті такої довіреності про те, що особа представника є адвокатом (з усіма необхідними для цього підтверджуючими реквізитами) – ухвали Верховного Суду у справах 910/582/17, 910/8549/17, 910/10948/17 [5].

Більше того, окремі судді відверто визнають, що адвокати можуть сприйняти цю позицію як вкрай формальну та таку, що обмежує їх право представляти інтереси клієнта. Проте, вони кажуть, на стадії відкриття провадження у справі питання щодо належного представництва розглядається судом саме за формальними ознаками. Такий підхід суддів Верховного Суду має право на життя, оскільки в такому випадку довіреність за своїм змістом певною мірою співпадає зі змістом ордеру (окрім відомостей про наданні повноваження). Проте, навіть у випадку зазначення в тексті довіреності про статус представника як адвоката, на нашу думку, все-таки необхідно додатково надавати суду і копію свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю (для підкреслення такого статусу) [6].

Простіше виглядає ситуація із ордером як документом, що підтверджує повноваження адвоката у адміністративному судочинстві. Відповідно до ч. 2 ст. 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» ордер – це письмовий документ, що посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги та видається адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням та повинен містити підпис адвоката [3].

Ордер підтверджує наявність укладеного між представником та клієнтом договору про правову допомогу, а отже суд та інші учасники справи мають бути впевнені у наявності згоди клієнта на представництво адвокатом його інтересів в суді та що цей адвокат має певне коло повноважень, наданих йому договором про правову допомогу. При цьому сам текст договору про правову допомогу (витяг з нього) процесуальним законодавством не вимагається, хоча цей документ є первинним по відношенню до ордеру та містить відомості про права адвоката, як представника і учасника судового процесу.

Згідно з п. 14 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 12.04.2019 № 41 [7], ордер встановленої цим Положенням форми є належним та достатнім підтвердженням правомочності адвоката на вчинення дій в інтересах клієнта. Про обмеження правомочності адвоката, встановлені угодою про надання правової допомоги, адвокат або керівник адвокатського об'єднання (бюро) зобов'язані вказати на звороті ордеру. При цьому будь-яких застережень та вказівок щодо обов'язковості відмітки про обмеження правомочності адвоката в ордері та скріпленні особистим підписом адвоката законодавцем не передбачено.

Якщо на звороті ордеру не зазначено про жодні обмеження правомочності адвоката, встановлені договором про правову допомогу, то це означає, що адвокат має повноваження на вчинення будь-яких процесуальних дій, передбачених процесуальним кодексом [6].

Ордер видається виключно адвокатом та/або адвокатським бюро/об'єднанням, а не будь-якою фізичною особою. Це означає, що цей документ в певній мірі підтверджує і сам статус адвоката, оскільки містить персональні дані, такі як, номер та дата видачі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю (посвідчення адвоката), відомості про орган адвокатського самоврядування, який видав адвокату відповідне свідоцтво (посвідчення), дані щодо робочої адреси адвоката або найменування і робочої адреси адвокатського бюро/об'єднання, в якому працює адвокат [6].

Підсумовуючи, слід сказати, що у суддів адміністративних судів не виникає жодних питань стосовно представництва в адміністративному судочинстві в разі наявності ордеру на відміну від довіреності. Отже, для запобігання ускладнень за наявності довіреності як документа, що підтверджує повноваження адвоката у адміністративному судочинстві, краще додавати до неї посвідчену у визначеному законом порядку свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, яке підтверджує, що в даний період часу фізична особа, що уповноважена на представництво інтересів клієнта в суді, має статус адвоката, а отже, повноправного учасника судового процесу.

Неоднозначною також є судова практика стосовно пред'явлення до адміністративного суду оригінала документа, що підтверджує повноваження адвоката у адміністративному судочинстві, чи його копії.

Так, відповідно до ч. 5, 6 ст. 59 КАС України [2] відповідність копії документа, що підтверджує повноваження представника, оригіналу може бути засвідчена підписом судді. Оригінали документів, зазначених у цій статті, копії з них, засвідчені суддею, або копії з них, засвідчені у визначеному законом порядку, приєднуються до матеріалів справи. Прикладом може бути постанова Верховного Суду України № 308/8995/17 від 17.12.2018 [8], в якій суддя вказує на те, що долучені до матеріалів справи копії договору про надання правової допомоги та ордеру засвідчені у визначеному законом порядку, а саме у відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [3],

є належними документами і пред'явлення оригіналів не є обов'язковим. На таку ухвалу адвокатом подано касаційну скаргу, яку умотивовано тим, що жоден із чинних законодавчих актів України на які посилається суд апеляційної інстанції не містить формулювання щодо надання суду саме оригіналів документів, що посвідчують повноваження представника сторони у суді. Водночас, відзначено, що законом не забороняється надання належним чином засвідчених копій таких документів. Касаційний адміністративний суд з такими доводами погодився.

Натомість в ухвалі від 27.11.2018 у справі № 826/5357/17 [9] Верховний Суд дійшов протилежного висновку: адвокат як представник для підтвердження своїх повноважень повинен надати ордер, тобто оригінальний документ встановленої законодавством форми та змісту. Копії ордеру, зокрема, завірені адвокатом не замінюють обов'язку надавати ордер як основний вид документа.

Таким чином, можна зробити висновок, що перед тим, як подавати документи, що підтверджують повноваження представника в адміністративному судочинстві, слід ретельно ознайомитися із судовою практикою з цього питання на день подання таких документів.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254k/96-вр> (дата звернення: 21.10.2019).
2. Кодекс адміністративного судочинства : закон України від 06.07.2005 № 2747-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 21.10.2019).
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : закон України від 05.07.2012 № 5076-V // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> (дата звернення: 21.10.2019).
4. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 № 435-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 21.10.2019).
5. Ухвали Верховного Суду у справах 910/582/17, 910/8549/17, 910/10948/17 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 21.10.2019).
6. Підтвердження повноважень адвоката в судовому процесі: практичні аспекти // Дзеркало суддів. URL: <http://suddya.com.ua/news/pidtvrdzenna-povnovazen-advokata-v-sudovomu-procesi-praktichni-aspekti> (дата звернення: 21.10.2019).
7. Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції: рішення Ради адвокатів України від 12.04.2019 № 41 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr041871-19> (дата звернення: 21.10.2019).
8. Постанова Верховного Суду України № 308/8995/17 від 17.12.2018 // Протокол : юрид. інтернет-ресурс. URL: https://protocol.ua/ua/vs_kas_povnovagennya (дата звернення: 21.10.2019).
9. Ухвала від 27.11.2018 р. у справі № 826/5357/17 // Взгляд юриста : юрид. блог компанії Jurimex. URL: <http://jblog.com.ua/2019/01/uchast-advokata-v-sudovomu-protsesi-dopustiti-ne-mozhna-vidmoviti> (дата звернення: 21.10.2019).

Одержано 21.10.2019

УДК 347.131

Світлана Вадимівна ЯСЕЧКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-4058-9959>

ЩОДО МОЖЛИВОСТІ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ

Класичним об'єктом цивільного права є речі. Це предмети матеріального зовнішнього світу, створені працею людини або що знаходяться в своєму природному стані. Цивільне право, яке виникло за часів Стародавнього Риму, постійно розвивається як галузь права, що регулює еквівалентний обмін саме предметів матеріального світу. З природою нематеріальних (ідеальних) об'єктів пов'язаний ряд особливостей, які впливають на їх правовий режим. Так, нематеріальні об'єкти не споживаються (не зникають) у результаті використання, не амортизуються. Вони не старіють фізично, можливе лише їх моральне старіння. Передумовою використання ідеального об'єкта є не володіння ним, а знання про нього. При цьому немає необхідності мати у себе який-небудь з матеріальних носіїв, в якому виражений (описаний) цей об'єкт. Нематеріальні об'єкти можуть бути пов'язані з матеріальними носіями або виражені (інкорпоровані) в матеріальних об'єктах, але вони настільки ж вільно можуть бути від них відокремлені і зафіксовані в інших матеріальних формах. Окрім цього, виникає ситуація, коли забрати назад один раз розголошені відомості практично неможливо.

В Україні єдиного підходу щодо розуміння юридичної природи інформації (конфіденційної інформації) не вироблено. Певною мірою це пояснюється тим, що інформація не є класичним об'єктом цивільного права. У зв'язку з цим слід зазначити, що інформація в українській доктрині права, особливо цивільного права, досліджується на сьогодні умовно в трьох іпостасях. Так, у ЦК України інформація визначається як окремий об'єкт цивільних прав (ст. 200 ЦК України); у Книзі II ЦК України розглядається як об'єкт особистих немайнових прав фізичної особи; у Книзі IV – як